

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Vår dato 09.01.2008
Deres dato 10.10.2007
Vår referanse 115076-1
Deres referanse 200704935-/HAM

Høring – Forskrift om bemanningsforetak/vikarbyrå

Det vises til overnevnte høring.

NHO Service (tidligere SBL) er en arbeidsgiverforening for ca 1100 virksomheter innen et bredt spekter av servicenæringer i NHO, blant annet bemanningsbransjen hvor foreningen representerer ca 90 % av bransjens volum i Norge, noe som i 2007 innebærer ca 24 000 årsverk. Dette er litt mer enn 1 % av alle sysselsatte i Norge.

Nedenfor følger våre kommentarer til utkastet til forskrift.

NHO Service har følgende hovedsynspunkter:

- En støtter innføring av en melde- og registreringsordning for bemanningsforetak.
- Forskriften må få anvendelse for all utleie/innleie av personell fra virksomhet som har til formål å drive utleie i Norge
- En støtter krav om organisering som AS/ASA og egenkapitalkrav.
- En støtter krav om stedlig representant for utenlandske bemanningsbedrifter.
- Et register over bemanningsbedrifter må være internettbasert, lett tilgjengelig og løpende oppdatert.
- Melde- og registreringsordningen må følges opp ved et effektivt kontrollsystem.
- Det må settes av ressurser til mottak og oppfølging av bekymringsmeldinger.
- Ved innføring av en melde- og registreringsordning må det settes av ressurser til informasjon.

Generelle kommentarer

De siste årene har norsk konjunkturutvikling vært svært positiv. Arbeidsledigheten er rekordlav. Næringslivets største utfordring er nå å skaffe tilstrekkelig arbeidskraft. I denne forbindelse har bemanningsbransjen en viktig rolle, noe som både statsminister Jens Stoltenberg og statsråd Bjarne Håkon Hansen har påpekt. Bemanningsbransjen skal skape trygghet for sine medarbeidere samtidig som arbeidslivet blir tilført fleksibilitet. Et mer fleksibelt arbeidsliv har vært en viktig forutsetning for den rekordlange høykonjunkturen i norsk økonomi de siste årene. I nedgangstider bidrar bemanningsbransjen på den annen side til å begrense arbeidsledighet¹. I Frankrike har man påvist at industriarbeidsplasser klarte seg bedre gjennom den økonomiske nedgangen i 2003 enn i 1993 fordi bemanningsbransjen bidro til å gi bedriftene forbedret evne til å takle etterspørselssvingninger². Lovendringen i 1999 som trådte i kraft i 2000 innebar at utleie av arbeidskraft, innenfor definerte rammer, ble tillatt. Det ble derved slutt på at bransjens rammer ble angitt ved dispensasjon fra et forbud. NHO Service mener at dette nå må følges opp med tilpasninger i lovverket som gjør Norge i stand til å ratifisere ILO-konvensjon nr. 181.

NHO Service er positiv til sentrale tiltak som bidrar til å sikre at norske og utenlandske bedrifter driver seriøst og at arbeidslivet er velfungerende. Det er viktig at bedrifter ikke får konkurransemessige fordeler ved å bryte lov. Imidlertid stusser man over at forslaget om innføring av en melde- og registreringsordning skjer som et ledd i handlingsplanen mot sosial dumping. Det understrekes at problemet med sosial dumping ikke er dokumentert å være større i bemanningsbransjen enn i andre bransjer. Imidlertid er det av verdi for både bransjen og samfunnet for øvrig å ha en ordning som skaper større oversikt over bransjens aktører, og som sikrer en sunn konkurranse og ryddige forhold. Det er ikke minst viktig med en tydelig presisering av hva som er et lovlig bemanningsforetak, da man har sett flere eksempler på at bedrifter som har drevet på kant med loven har utgitt seg for å være bemanningsforetak når det i realiteten kun er tale om ren formidling av arbeidskraft. Dette har vist seg å være et særlig problem i forhold til aktører fra de nye EU-landene som har etablert seg på det norske markedet.

Siden bemanningsbransjen har opplevd at enkeltaktører har undergravd bransjens interesser gjennom juridiske snarveier på skatte-, avgifts- og arbeidsrettsområdet, har NHO Service gått inn for innføring av en obligatorisk godkjenningsordning. En forutsetning for dette har vært at et slikt system følges opp med kontrollsystemer for å forhindre at ordningen bidrar til å legitimere useriøse aktører.

¹ Rapporten "More work opportunities for more people", Eurociett/Bain & Company 2007

² Det franske arbeidsministeriet "Emploi industriel: le dernier creux conjoncturel sans influence sur la tendance des gains de productivité", april 2005.

Når det nå foreslås en melde- og registreringsordning for bemanningsforetak mener NHO service at dette er et steg i riktig retning, selv om man ideelt sett hadde ønsket en noe mer utvidet ordning med godkjenningsnemnd og bransjerepresentasjon. Det understrekes derfor at det er viktig å følge opp med evaluering av ordningen.

Særskilte merknader til de enkelte deler av utkastet til forskrift om bemanningsforetak

1. Virkeområde

Det foreslås at forskriften skal gjelde for både norske- og utenlandske bedrifter som skal drive utleie av arbeidskraft i Norge. Det understrekes at forskriften må komme til anvendelse for alle som driver i dette markedet med utleievirksomhet som formål. Dette er viktig både for å sikre en rettferdig konkurranse og for at innleier lett skal kunne skaffe seg oversikt over aktuelle lovlige aktører.

2. Organisatoriske og økonomiske krav

Departementet foreslår å stille krav om at et bemanningsforetak som hovedregel må være registrert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, og at minstekravet til aksjekapital etter henholdsvis aksjeloven og allmennaksjeloven skal gjelde. Dersom selskapet er organisert på annen måte, eller er opprettet som aksjeselskap i annet EU/EØS-land tilfredstilles kravet likevel dersom det stilles garanti tilsvarende ovennevnte minstekrav. NHO Service støtter dette.

Underveis i prosessen har det vært stilt spørsmål ved i hvilken grad det burde stilles ytterligere krav til lønnsgaranti. NHO Service har avvist dette siden et krav om en slik garanti vil kunne legge uakseptabelt store hindringer i veien for etablering og drift av små og mellomstore bemanningsfirmaer. I den forbindelse vises det til at en bankgaranti normalt vil innebære faste kostnader på minst 2 % av pålydende beløp samtidig som det må stilles sikkerhet for hele garantien i kraft av et sperret innskudd eller pant i fast eiendom. Små og mellomstore bemanningsbedrifter har normalt en stor del av sin kapitalflyt bundet opp i det personellet som er ute på oppdrag. Få bedrifter eier sine egne kontorlokaler og mange sitter derfor ikke på fast eiendom som kan stilles som pant. Disse bedriftene har heller ikke kapital som gjør dem i stand til å stille sperret konto som sikkerhet. Det er i denne forbindelse viktig å understreke at det ikke nødvendigvis er noen sammenheng mellom en bedrifts størrelse og dens seriøsitet.

NHO Service har med bekymring sett at enkelte norske bedrifter, motivert av færre krav til egenkapital, meldeplikt og revisjon, velger å etablere aksjeselskap i utlandet, for eksempel Storbritannia, for så å etablere seg i Norge ved å opprette et NUF (Norsk Utenlandsk Foretak). Ved de organisatoriske og økonomiske krav som departementet foreslår vil denne type organisering bli mindre attraktiv.

NHO Service ser positivt på dette siden NUF organisering nok er av særlig interesse for bemanningsbedrifter som driver på kant med norsk lov.

3. Melde- og registreringsordning

Selv om NHO Service primært ønsket en godkjenningsordning for bemanningsbransjen er man positiv til den foreslåtte melde- og registreringsordningen siden denne er et steg i riktig retning. Forhåpentligvis vil ordningen føre til at de minst seriøse aktørene i bemanningsbransjen fjernes fra markedet. Samtidig ser man verdien av å ha oversikt over hvilke aktører som faktisk opererer i det norske markedet. Fram til i dag har man ikke hatt god nok oversikt over dette. Tallene som kan innhentes fra SSB på dette felt er i beste fall svært upresise, siden kriteriene som benyttes er for vide.

Forslaget om at arbeidstilsynet skal administrere ordningen er i utgangspunktet akseptabelt for NHO Service – selv om det understrekes at det her er tale om dokumentasjon av lovlighet på langt flere felt enn det departementet omtaler som sosial dumping. På den bakgrunn legges det til grunn at det vil skje et samarbeid mellom flere tilsynsinnsinstanser.

NHO Service er positiv til at det foreslås stilt krav om at et utenlandsk bemanningsforetak uten forretningssted i Norge må ha en stedlig representant i Norge, jf. forslaget § 3. Dette er i tråd med bransjens innspill til Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Når det gjelder hva som skal registreres tar NHO Service utgangspunkt i målet om en oversiktig bransje og lovlig drift. Det legges til grunn at problemstillingen ikke er at det er manglende regelverk på dette felt, men at det er behov for større oversikt og kontroll. Det derfor viktig å understreke at rammeforutsetningene for bemanningsbransjen ikke skal være snevrere enn rammeforutsetningene for næringslivet for øvrig. Videre er det viktig at de ordninger som velges må legges til rette for forsvarlig dokumentasjon av lovlig drift samtidig som det ikke blir et unødvendig omfattende og byråkratisk system.

I tillegg til opplysninger som identifiserer bedriften, foreslås det at det skal kreves dokumentasjon for at bedriften er organisert som aksjeselskap eller stiller garanti tilsvarende kravet i forslaget §§2 eller 4, samt at virksomheten har oppfylt lovpålagte registreringsplikter i relevante registre og hos skatteetaten. NHO Service legger til grunn at man, som representant for bemanningsbransjen, involveres i arbeidet med å utforme nærmere krav til meldeplikten, hvilken løsning det skal legges opp til og hvilken dokumentasjon som kan kreves.

NHO Service har tidligere kommet med forslag om dokumentasjonskrav, ut over det som er nevnt ovenfor:

- firmaattest
- HMS-erklæring

- revisorerklæring
- egenerklæringer på lovlig drift som kan etterprøves med kontroll.
- at man ikke har uomtvistede utestående krav fra offentlige myndigheter
- at man oppfyller forsikringsplikt etter norsk lov
- at man har mottatt og godkjent årsoppgjør siste år.

Det foreslås opprettet ett register over registrerte bemanningsbedrifter. NHO Service understreker at det er av grunnleggende viktighet at registeret er Internett-basert og lett tilgjengelig for alle bemanningsbransjens kunder. Registeret må videre oppdateres fortløpende. En registreringsordning må ikke medføre at kunder opplever det som komplisert eller risikobetonet å benytte et bemanningsforetak.

Det legges opp til at bemanningsforetakene skal sende inn en årlig melding til Arbeidstilsynet. Dette er viktig for å hindre at registreringsordningen virker mot sin hensikt og faktisk legitimerer useriøse bedrifter. Det må følges opp med stikkprøver fra Arbeidstilsynet, slik at en i størst mulig grad kan avdekke eventuelle feil i rapporteringen.

4. Gebyr

Departementet foreslår å gi Arbeidstilsynet fullmakt til å kunne fastsette et gebyr som skal finansiere melde- og registreringsordningen. NHO Service understreker at et eventuelt gebyr ikke må settes så høyt at det fungerer som et etableringshinder for små og mellomstore bemanningsbedrifter.

5. Forbud og straffesanksjon

Det legges opp til at det blir straffbart å leie inn personell fra bemanningsbedrift som ikke er registrert. Selv om NHO Service mener at man bør være varsom med å pålegge straffeansvar som kan føre til at enkelte kunder opplever det som risikabelt å leie inn personell fra bemanningsbransjen, ser man at dette kan være nødvendig for å oppnå et velfungerende registreringssystem.

En forutsetning for at NHO Service skal kunne støtte dette er, som nevnt ovenfor, at databasen over registrerte bedrifter er tilgjengelig og enkel å bruke. Så sant dette fungerer, ser man at et straffeansvar for innleiere som undergraver registreringsordningen vil være en forutsetning for å motvirke en utvikling av et svart marked. Her kan man sammenlikne med systemet i Sverige, hvor straffesanksjoner i stor grad rettes mot utleier og ikke innleier. Dette fører til at det utvikles en etterspørsel etter bedrifter som kan levere etter innleiers spesifikasjoner, selv om dette er i strid med svensk lov. Innleier skaper etterspørsel og er en viktig driver i ønsket eller uønsket retning.

Hvordan bør registreringsordningen følges opp?

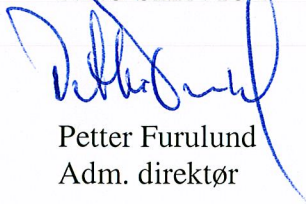
Bemanningsbransjen i NHO Service håper og tror at en melde- og registreringsordning vil skape en mer oversiktlig bemanningsbransje. Man har videre tro på at ordningen vil føre til at de minst seriøse aktørene som i dag tilbyr tjenester på det norske markedet vil forsvinne. Imidlertid ser vi at ordningen, slik den er foreslått, ikke vil forhindre at enkelte bedrifter med praksis på kant av loven blir registrert. Det er derfor viktig at registreringsordningen følges opp med kontroll. En ordning som ikke har et velfungerende kontrollsystem vil kunne bli misbrukt. Det er viktig at ordningen blir troverdig, og ikke bidrar til å legitimere useriøse aktører. Dette innebærer blant annet at Arbeidstilsynet må ha en rask og effektiv saksbehandling, og at det må følges opp med ordinære virkemidler som pålegg, varsel, tvangsmulkt eller stansing.

NHO Service legger til grunn at de mest effektive kontrollørene vil være bedrifter som oppdager at konkurrenter ikke følger regelverket. Særlig lavt prisnivå kan for eksempel avdekke at det ikke betales avgifter eller at arbeidsforhold er uakseptable. I slike situasjoner bør det være et effektivt system for innsending av bekymringsmeldinger. Dette innebærer at Arbeidstilsynet må ha kapasitet til å hurtigsaksbehandle klager og bekymringsmeldinger fra bransjen.

Viktig med informasjon om ordningen

Det er svært viktig at det ved en innføring av en melde- og registreringsordning må settes av ressurser til informasjon. Dette gjelder både overfor bemanningsbedriftene og dens kunder. Hvis slik informasjon ikke gis, vil det kunne undergrave etableringen av ordningen, og skape unødvendig frykt for å benytte et bemanningsforetak. Bemanningsbransjen i NHO Service ber derfor om å bli tatt med på råd når det skal utarbeides informasjonsplan.

Med vennlig hilsen
NHO SERVICE

Petter Furulund
Adm. direktør